

Valikkursus „Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini“

Kooliaste: gümnaasium

1. Õppe-ja kasvatuseesmärgid

Kursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tutvub maailmakirjanduse põhi- ja tähtsimate teostega antiikajast 18. sajandi lõpuni, eri epochide ning rahvaste olulisemate kirjanike loominguga ja teostega;
- 2) õpib seostama kaugemineviku teoseid tänapäevaga, mõistma ja hindama nende üldnimilikkust aegumatu väärtust;
- 3) saab ettekujutuse maailmakultuuri kui ühtse terviku arengust, mis avaldub rahvuskirjanduste mitmekesisuses;
- 4) tutvub antiikaja, keskaja, renessansi ja 18. sajandi kirjandussuundade ning žanridega;
- 5) arendab süveneva lugemise ja kirjandusteose analüüsi oskusi.

2. Õppeaine kirjeldus

Kursus toetab gümnaasiumi kirjandushariduse suunitlust - kirjaniku kunstimaailma omaksvõttu ajaloolis-kirjanduslikus aspektis - avaral kultuurifoonil, mille moodustab Lääne-Euroopa kirjandus. Kursus hõlmab antiikaega, keskaega, renessansi ja 18. sajandit. Kursus on kirjandusajaloolise suunitlusega, kuid kronoloogilise järgnevuse suhtes paindlik. Sisu valikul on arvestatud ka problemaatilisi-temaatilisi lähenemisi klassika käsitlemisele. Kursus sisaldab kirjandusteoseid, mida peetakse maailmakultuuri suurimateks saavutusteks ning mis on mõjutanud rahvuskirjanduste arengut.

Kursuse õppimine arendab esteetiliselt, võimaldab kunstiliste kujundite kaudu tutvuda Euroopa kultuuri lätetega ning kogeda aegumatuid üldnimilikke kõlbelisi väärtusi, mis on aktuaalsed ka tänapäeval. Eeldatakse, et õpilased tutvuvad kõige eredamate antiikaja, keskaja, renessansi, klassitsismi ja valgustusaja kirjandusteostega. Terviklikuks lugemiseks ning üksikasjalikumaks käsitlemiseks on soovitatav valida igast epochist üks silmapaistvam teos, mis peagu täielikult kajastab selle epochi esteetilisi kujutlusi ja kõlbelisi ideaale. Kui kursust õpitakse pärast põhikursusi, tuleks erilist tähelepanu pöörata kirjanduspärandi kajastumisele järgnevate ajastute, eriti 19. sajandi kirjanduses.

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) analüüsib üksikuid Lääne-Euroopa kirjanduse teoseid, kasutades teadmisi kirjandusajaloost ja -teooriast;

- 2) näeb kunstiteose ajaloolis-konkreetses sisus probleeme ning nende seost nüüdisajaga;
- 3) määratleb kirjandusvoolud (klassitsism, sentimentalism, romantism);
- 4) annab kirjandusteoste tegelaste käitumisele hinnangu nende iseloomu ja suhtumiste analüüsi põhjal;
- 5) koostab kirjandusteemaliste artiklite plaane ja teese, teeb õppe-uurimistöid;
- 6) kirjutab loetud teoste kohta retsensioone ja kirjandusteemalisi kirjandeid.

4. Õppetegevused

Kirjandusteose probleemide analüüs eeldab, et õpilased on enne tutvunud selle kirjandusperioodi (antiikaja, keskaja, valgustusaja) ajaloolis-kultuurilise eripäraga, kuhu käsitletav teos kuulub.

Õppeprotsessis kombineeritakse eri liiki õppetegevusi suunitlusega õpilaste individuaalsete võimete arendamisele. Teoste iseseisev lugemine järgneva aruteluga dispuudi, diskussiooni, seminari või konverentsi vormis. Luuleteksti päheõppimine ja analüüs. Suuliste ja kirjalike ettekannete, referaatide ja esitluste ettevalmistamine. Kirjandite, esseede, õppe-uurimistööde kirjutamine.

5. Õppesisu ja õpitulemused kursuseti

1. Antiikkirjandus – 9t.

Inimene ja tema saatus antiikaja kirjanduses (Homeros „Ilias“ ja „Odüsseia“, Euripides „Medeia“, Sophokles „Antigone“, Aischylos „Aheldatud Prometheus“).

Elu kui kõrgeim väärtus ja armastus kui inimest ülendav tunne antiikautorite teostes (Alkaios, Sappho, Anakreon, Catullus).

Kirjandustekste käsitlemiseks:

Vanakreeka müüdid (valikuliselt), Homeros „Ilias“ (fragmendid), Sappho luuletused („Я негу люблю...“, „Кобылица молодая ...“), Aischylos „Aheldatud Prometheus“, Sophokles „Antigone“, Euripides „Medeia“, Aristofanes „Pilved“, Gaius Valerius Catullus „Väike värb ...“, luuletus Lesbiast, Horatiuse oodid.

Õpitulemused

- 1) annab kirjandusteoste tegelaste käitumisele hinnangu nende iseloomu ja suhtumiste analüüsi põhjal;
- 2) kirjutab loetud teoste kohta retsensioone ja kirjandusteemalisi kirjandeid.

2. Keskaja kirjandus – 8t.

Kõlbelse kohustuse ja inimtunnete vahel valimise probleem keskaegses eeposes („Nibelungide laul“, „Rolandi laul“).

Kõlbeline problemaatika Dante „Jumalikus komöödias“, teose ajalooline tingitus ja aegum

Kirjandustekste käsitlemiseks:

„Nibelungide laul“ (fragmendid), „Tristan ja Isolde“, „Jutustus möödunud aastatest“ (fragmendid), „Lugu Igori sõjarekest“, Dante „Jumalik komöödia“ („Põrgu“ fragmendid).

Õpitulemused

- 1) analüüsib üksikuid Lääne-Euroopa kirjanduse teoseid, kasutades teadmisi kirjandusajaloost ja -teooriast;
- 2) annab kirjandusteoste tegelaste käitumisele hinnangu nende iseloomu ja suhtumiste analüüsi põhjal;

3 .Renessansikirjandus- 8t.

Elu kui kõrgeim väärtus ja armastus kui inimest ülendav tunne.

Valik isikliku kättemaksu ja üldise kurjusega võitlemise vahel (W. Shakespeare „Hamlet“).

Kirjandustekste käsitlemiseks:

Francesco Pertarca sonetid, William Shakespeare „Hamlet“, sonetid.

Õpitulemused

- 1) näeb kunstiteose ajaloolis-konkreetses sisus probleeme ning nende seost nüüdisajaga;
- 2) annab kirjandusteoste tegelaste käitumisele hinnangu nende iseloomu ja suhtumiste analüüsi põhjal

4.Klassitsismi- ja valgustuskirjandus – 10t.

Kõlbelise kohustuse ja inimtunnete vahel valimise probleem klassitsismikirjanduses (P. Corneille „Cid“, „Horatius“).

Usk inimhoidistuse jõusse, inimese võimesse mõista elu ja muuta tegelikkust (J. W. Goethe „Faust“).

Kirjandustekste käsitlemiseks:

Pierre Corneille „Cid“, Мольере „Tartuffe“, Johann Wolfgang von Goethe „Faust“ I osa, fragmendid, Gavril Deržavin „Jumal“, „Külaelu kiituseks“, Nikolai Karamzin „Vaene Liisa“.

Õpitulemused

- 1) määratleb kirjandusvoolud (klassitsism, sentimentalism, romantism);
- 2) annab kirjandusteoste tegelaste käitumisele hinnangu nende iseloomu ja suhtumiste analüüsi põhjal;
- 3) koostab kirjandusteemaliste artiklite plaane ja teese, teeb õppe-uurimistöid;

6. Ettevõtlikkus õpe

1. suutab ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;
2. näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi;
3. seada eesmärged ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest;
4. reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske

7. Lõiming

Võõrkeeled- On tutvunud väliskirjanduse autorite ja teostega; tunneb huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas voorkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine on süvenenud huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika- Läbi matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmise on arendanud vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskust; on omandanud arvsõnade õigekirja; matemaatikatundides töötab tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning järgib elementaarseid õigekirjanõudeid kirjalikes töödes.

Loodusained- kirjutab õigesti kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalaste tekstide kaudu vene keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses tunneb ja väärtustab loodust;

Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalsained- Teab riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistab neid teadmisi konkreetsete näidete toel. Oskab arutleda; infot hankida, tõlgendada ning kasutab neid oskusi nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiained- Eritleb ja analüüsib reklaami visuaalseid komponente

8. Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine- Õpilast suunatakse:

1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu

praktilistele tööotsimisoskustele;

2) koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;

3) analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;

4) tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng- Õpilast suunatakse:

1) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;

2) kujundama isiklikke keskkonnavalaseid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnavalasjade otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;

3) aru saada loodusest kui terviksüsteemist ja inimese ning teda ümbritseva keskkonna

vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;

4) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;

5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus- Õpilast suunatakse:

1) väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkust

põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist;

2) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;

3) mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;

4) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.

Kultuuriline identiteet- Õpilast suunatakse:

1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;

2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;

3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;

4) tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;

5) teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;

6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Teabekeskond- Õpilast suunatakse:

1) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;

2) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskondade kasutamist;

3) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnameedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;

4) mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;

5) analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

Tehnoloogia ja innovatsioon- Õpilast suunatakse:

1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;

2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;

3) aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;

4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;

5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;

6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.

Tervis ja ohutus- Õpilast suunatakse:

- 1) hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitab loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
- 2) analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusalaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
- 3) analüüsima tervise- ja ohutusalase info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
- 4) analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkuse; tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.

Väärtused ja kõlblus- Õpilast suunatakse:

- 1) analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlbelisi norme, erinevaid väärtussüsteeme nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
- 2) reflekteerima isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama;
- 3) tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
- 4) ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
- 5) mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.

9. Hindamine

1) Presentatsioon. Kirjalik arvestus. Hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% hindega „1” 0–19%.

2) Kirjalik töö. Hinnatakse töövormistust, sõnavara mitmekesisust, grammatikat, vastavust temale.

3) Luuletuste päheõppimine ja peast lugemine.

”5”-õpilane teab teksti väga hästi ja loeb vigadeta, väljendusrikkalt.

”4”-õpilane teab teksti hästi ja võib teha üks viga.

”3”- õpilane teab teksti hästi ja võib teha kaks- kolm viga, loeb ebaväljendusrikkalt.

”2”- õpilane teab teksti halvasti ja võib

teha neli- viis viga.

”1”- õpilane ei tea teksti üldse.

4) Essee. Hinnatakse töövormistust, sõnavara mitmekesisust, grammatikat, vastavust temale.

5) Arutlev kirjand. Hinnatakse töövormistust, sõnavara mitmekesisust, grammatikat, vastavust temale.

10 . Kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid

Õppekirjandus

Сергей Митюрёв. Мировая литература 1. Античность. Средние века. Возрождение. Учебник для гимназии. Koolibri.

Сергей Митюрёв. Мировая литература 2. Классицизм. Сентиментализм. Романтизм. Учебник для гимназии. Koolibri.

Õppevahendid:

Сергей Митюрёв. Мировая литература 1. Рабочая тетрадь. Koolibri.

Сергей Митюрёв. Мировая литература 2. Античность. Рабочая тетрадь. Koolibri.

Литература древнего мира. Сорок веков мировой литературы. Кн. 1. М.: Просвещение. Артамонов С. 1997.

Литература средних веков. Сорок веков мировой литературы. Кн. 2. М.:

Просвещение. Артамонов С. 1997. Литература эпохи Возрождения. Сорок веков мировой литературы. Кн. 3. М.: Просвещение Артамонов С. 1997.

Литература нового времени. Сорок веков мировой литературы. Кн. 4. М.: Просвещение.

Леонов С., Митюрев С., Полева А., Чурилин Н. 1997–1998. Ветви единого древа. Учебник-хрестоматия для X класса. I и II. Таллинн: Коолибри. Караськова О. 2003. Мировая художественная культура. Средние века. Возрождение. – СПб: Корона принт.

Мифологический словарь. / Гл. редактор Е. М. Мелетинский. – М.: Сов. Энциклопедия, 1990

Нестеренко А., Гронская Г., Гронский В. 1998. Русская литература в контексте мировой. Мн.: Армита-Маркетинг, Менеджмент.

Шайтанов И. 2000. Средние века. Эпоха Возрождения. Учебник по зарубежной литературе для гимназии. Таллинн: Авита.

Шайтанов И. 2001. Барокко. Классицизм. Просвещение. Таллинн: Авита.

Füüsiline keskkond

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada rühmatöoks ning ümarlauavestlusteks.
2. Õppekomplektid (õpikud, töövihikud, õpetajaraamatud) kõigi kursuste tarbeks.
3. Kursuste õppimisel vajalikud tekstikogumikud (lugemikud, valikkogud) ning kirjandusteosed.
4. Kursuste õppimisel vajalikud CD-d (luule ja proosa audioraamatud).